

Diabetes 1,5

Spørsmål: Jeg har fått vite at jeg har diabetes type 1,5. Hva er det? Jeg har bare hørt om diabetes type 1 og type 2. Er diabetes type 1,5 arvelig?

Svar: Symptomene ved diabetes skyldes at kroppen ikke produserer tilstrekkelig med insulin. Insulin blir laget i bukspyttkjertelen og regulerer blant annet blodsukkeret. Insulinmangel fører til at blodsukkeret stiger. Typiske symptomer er tørste, hyppig vannlating, vekttap, slapphet og kløe i underlivet.

Det finnes ulike typer diabetes. Ved type 1-diabetes blir cellene som lager insulin ødelagt av kroppens immunforsvar. Hvorfor dette skjer, vet man ikke helt, men miljøfaktorer som for eksempel en infeksjon kan spille en rolle. Produksjonen av insulin kan måles med blodprøven C-peptid, og en blodprøve (anti-GAD) viser om kroppen lager antistoffer mot cellene som produserer insulin. Lavt nivå med C-peptid og høyt nivå med anti-GAD tyder på at man har diabetes type 1. Sykdommen kan debutere i alle aldre, men rammer hyppigst personer under 20 år. Om lag 25.000 personer har type 1-diabetes i Norge.

Type 2-diabetes (tidligere kalt "aldersdiabetes") er langt vanligere enn type 1 og forekommer først og fremst hos middelaldrende og eldre mennesker. Ved denne varianten er hovedproblemet at cellenes følsomhet for insulin er nedsatt. Type 2-diabetes har sammenheng med overvekt, for lite fysisk aktivitet og medfødte arvelige faktorer. Det er anslått at 350.000 personer i Norge har denne formen for diabetes, hvorav 175.000 ikke vet at de har sykdommen. Ytterligere 250.000 er i faresonen for å utvikle diabetes. De har såkalt nedsatt glukosetoleranse.

Cirka 1 av 10 personer med diabetes har fellestrekk med både diabetes type 1 og type 2. Denne varianten omtales ofte som diabetes type 1,5. Den medisinske betegnelsen er LADA (latent autoimmune diabetes in the adult). Personer med denne typen er i likhet med type 2-diabetikere ofte overvektige, og de er eldre enn type 1-diabetikere. Men i likhet med type 1-diabetikere lager type 1,5-diabetikere antistoffer mot insulin (anti-GAD). Når de får diagnosen har de også lavere insulinproduksjon (målt med C-peptid) enn type 2-diabetikere men ikke så lavt at de trenger insulin slik type 1-diabetikere gjør.

Ved type 2-diabetes er arvelige egenskaper en viktig årsaksfaktor. Ved type 1,5-diabetes (LADA) spiller de en noe mindre rolle, og ved type 1-diabetes er de som regel av liten betydning.